

Geen oog voor kleine bee(s)tjes

LOUISE VET

Directeur Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW);
hoogleraar ecologie; lid KNAW

110 Daar verdwijnt weer een stuk grond onder het asfalt, op een bedrijventerrein of parkeerplaats. Tegels en potdichte schuttingen worden aangerukt voor de achtertuin. Platte zwarte daken in plaats van groene bloeiende met een laagje aarde. Daar kan ik dus kwaad om worden. Geen oog voor dat kleine, kruipende, krioe-lende en juist heel belangrijke leven vlak om ons heen. We kijken natuurseries op tv, boeken een safari op zoek naar de *big five* of vergapen ons aan exotische soorten in de dierentuin. Maar geen idee wat er in onze eigen achtertuin leeft.

‘Ik ben niet boos, ik ben verdrietig,’ zei mijn moeder als mijn nog niet volledig ontwikkelde puberale brein weer eens had geleid tot een of andere dwaze dwarse daad. ‘Je kon het niet weten.’ Mooie tolerante manier om foute zaken gewoon te accepteren... Willens en eigenlijk ook wel wetens je kont tegen de krib gooien wordt misschien getolereerd van pubers. Maar ik kan me erg kwaad maken om volwassenen die kennis negeren en puur egoïstische keuzes maken ten koste van andere mensen, dieren en het milieu. Maar heeft het zin, die boosheid? Klopt het wel, dat willens en wetens? Heeft de gemiddelde mens eigenlijk wel voldoende kennis van de negatieve gevolgen van zijn alledaagse keuzes? Neem nou bijvoorbeeld de alarmerende afname van biodiversiteit in Nederland. Voornamelijk door onze landbouw maar ook door ieder van ons. Huh? Willens en wetens?

We zijn nu eenmaal door de evolutie ‘geselecteerd’ om zaken met het blote oog waar te nemen en sensorisch ingesteld op een

bepaald formaat. Niet te klein, want dan is het niet te overzien of word je maar afgeleid door details. Geen formaat molecuul of atoom, geen bacterie, laat staan virus. Meer formaat aambaar of angstaanjagend beest, want daar kon je wat mee. Probeer maar eens weg te rennen voor een virus. Zou erg handig zijn geweest trouwens. De meeste biodiversiteit gaat aan ons blote oog voorbij. Te klein of te onopvallend. Zit op en in de bodem. Maar toch absoluut te belangrijk om te negeren. Of, met de kennis van nu, wilens en wetens te vernietigen! Al dat kleine leven is gezamenlijk namelijk heel effectief en volslagen onmisbaar voor onze aardse rijkdommen: vruchtbare bodem voor voldoende voedsel en grondstoffen voor zo ongeveer alles, schoon water en een leefbare planeet.

Dat is wetens. Nu willens. Want gaan we er dan goed mee om? Nee. Dat moet en kan anders, dacht ik als ecooloog. Gewoon laten zien dat – en hoe – het anders en beter kan. Want dat laatste is natuurlijk het meest effectief. Boos genereert negatieve energie bij de zender en veel weerstand bij de ontvanger. Zonde! Terwijl goed voorbeeld goed doet volgen.

111

Tijd om met ons ecologische weten iedereen te verleiden tot willen. Waarom geen biodiversiteit bevorderende maatregelen, zoals groene wallen, hagen en sloten in plaats van hekken, een bloeiende binnentuin, groenblauwe daken, bijenhôtels, een vleermuiskelder en meer. En aandacht voor de *small ten* (in plaats van de big five), zoals op Bodemdierendag. Een landelijke actie waar groot en klein aan mee kan doen, speuren naar het kleine leven in je eigen achtertuin. Met een mooie zoekkaart van tien algemene groepen bodemdieren, die je zelf kunt herkennen als je de moeite neemt om kennis te maken. En intrigerende weetjes, zoals dat we 300 miljoen jaar geleden duizendpoten hadden van 2,5 meter! De dinosaurussen van de bodem. Een groot succes. Heel veel mensen – en zeker ook kinderen – bleken toch wel verder te durven kijken dan hun eerste afkeer van ‘kruipende griezels’. En die ‘onbekende burens’ in hun achtertuin bleken ook nog eens heel nuttig. De uit-

slag kwam zelfs op het journaal. Pissebedden werden het meest geteld en stonden dus op nummer één.

Een natuurlijkere tuin en woon-, werk- en schoolomgeving: wie zou dat nu niet willen? Weg met al die verharding en welkom levende bodem, die in de stad ook nog eens overvloedig regenwater vasthoudt en zo onze riolen ontziet. Het is slechts een klein voorbeeld van hoe we bewuster en positiever om kunnen gaan met onze omgeving en daarmee zelf bij kunnen dragen aan het leefbaar houden van onze planeet. Hetzelfde geldt natuurlijk voor allerlei keuzes die we dagelijks maken, zoals wat we eten, of en hoe we ons afval scheiden, waar we ons geld aan besteden. Vanuit het standpunt: alle kleine beetjes helpen. Kleine beetjes hebben samen grote gevolgen. Pardon, kleine beestjes, weten we nu natuurlijk.